

پایه ی اول ابتدایی

مبانی روخوانی و روانخوانی

قرآن کریم (۱)

سطح یک

ویژه اهل تسنن

تألیف: هاشم دهقان

بسم الله الرحمن الرحيم

مبانی

روخوانی و روانخوانی قرآن کریم

(I)

بر اساس قاعده ی بغدادی

تألیف: هاشم دهقان

با نظارت: محمد رضا محمدیان

سطح یک

پایه ی اول ابتدایی

نام کتاب: مبانی روخوانی و روان خوانی قرآن کریم

مؤلف: هاشم دهقان

ناظر: محمد رضا محمدیان

طراح و صفحه آرا: کمیته مکتب خانه های اهل سنت جنوب

نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۱

شمارگان: ۵۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۲۰۰۰ ریال

۳ مقدمه
۶ درس اول: اسامی حروف عربی
۸ درس دوم: صدای کوتاه فتحه
۱۱ درس سوم: صدای کوتاه کسره
۱۳ درس چهارم: صدای کوتاه ضمه
۱۵ درس پنجم: ترکیب حرکات کوتاه
۱۸ درس ششم: صداهاى کشیده
۲۴ درس هفتم: علامت سکون
۲۸ درس هشتم: علامت تشدید

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

الحمد لله رب العالمين و الصلاة والسلام على سيد المرسلين، سيدنا محمد و آله أجمعين.

یکی از آثار تلاوت قرآن ازدیاد ایمان مؤمنین هنگام شنیدن آیات قرآن است گوئی خدای عزوجل وجود تلاوت در بین مسلمین را به عنوان امری مسلم بیان نموده و حفظ این ارزش گرانقدر می تواند از ارزشهای والای اسلامی باشد که صحت عبودیت بندگان بدان بستگی دارد و این مهم بر کسی پوشیده نیست بدین معنا که پرداختن به مسأله ی تلاوت قرآن بر صفت واسلوب و روشی که قرآن بدان نازل شده خود از اسباب حفظ قرآن از تحریف است و فضیلتی بالاتر از این برای بنده نیست که از اسباب تحقق این وعده ی الهی در میان بندگانش باشد.

از مشخصات لغت عربی همراه بودن آموزش اعراب و حرکات حروف و ترکیب کلمات، با صوت تلفظی آن است و این دو از هم قابل تفکیک نیستند. به عبارت واضح تر، آموزش حروف عربی و ترکیب کلمات آن از همان ابتدا و آغاز آموزش، نیازمند آموزگاری است که خود بهترین تلفظ کننده ی حروف عربی با مراعات صفات لازمه ی هر حرف باشد پس مسأله ای به نام خود آموزی در آموزش قرآن

وجود ندارد.

از آنجائیکه خداوند عز وجل تلاوت قرآن بر مردم را وظیفه ای از وظایف رسول الله ﷺ دانسته آنجا که می فرماید: ﴿هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ﴾^۱ (الجمعة: ۲) و همچنین قول مشهور صحابه و تابعین که به شاگردان خود می فرموده اند: «القراءة سنة يأخذها الآخر عن الأول»^۲ می توان به این امر مهم و واضح رسید که تلاوت قرآن کریم با لهجات فصیح عرب تفاوت‌هایی داشته که آموزش قرآن به صحابه بر عهده شخص رسول الله ﷺ گذارده شده است.

پس می توان گفت وظیفه ی آموزش قرآن از وظایف رسول الله بوده و حفظ آن حفظ حکمی از احکام خدا و ترک آن ترک حکمی از احکام خداست.

مسأله ی وجوب قرائت قرآن بر همان منهج و روشی که نازل شده خیلی واضح تر از آن است که نیاز به اثبات داشته باشد اما اهمال بسیاری از متولیان آموزه های دینی، اهمیت این امر را در نزد عوام تضعیف کرده تا جائیکه کسی که فقط مرحله ی آموزش حروف عربی و ترکیب حروف را آموخته مدعی ختم تلاوت قرآن می شود بدون اینکه طریقه ی صحیح تلفظ حروف قرآنی را شناخته و آموخته باشد.

^۱ خدا کسی است که از میان بیسوادان، پیامبری را برانگیخته است تا آیات خدا را برای ایشان بخواند.

^۲ قرائت قرآن روشی است که آیندگان از گذشتگان می آموزند.

و توجیه این مسأله از جمله مسائل مهمی است که معلمان محترم آموزش قرآن باید به قرآن آموزان عزیزمان تفهیم کنند. به امید توفیق روز افزون در آنچه رضای الهی در آن است.

محمد رضا محمدیان

۱۳۹۰ / ۲ / ۲۵

ویژگیهای کتاب*

۱- آموزش روخوانی و اصول قرائت قرآن مبتنی بر مشافهه و استماع و تکرار و تمرین، که بدین وسیله قرآن آموز براحتی برای آموزش تجوید و قرائت قرآن آماده خواهد شد.

۲- قرار دادن رسم الخط عثمان طه به عنوان مبنای آموزش تمرین ها و مثال ها.

۳- وجود مثال های زیاد در تمرین ها جهت کسب مهارت بیشتر در روخوانی و روان خوانی قرآن.

۴- مرحله ای بودن تمرین ها برای رعایت اصل ساده به مشکل.

۵- استفاده از کلمات قرآنی و همچنین استفاده از مثال های قاعده ی بغدادی برای تمرین فک و مهارت کلمه خوانی کلمات قرآنی در تمرین ها.

* کتب مورد استفاده در تألیف این کتاب: ۱- آموزش روخوانی و روان خوانی قرآن کریم با رسم الخط عثمان طه تألیف: علی قاسمی ۲- آموزش روخوانی قرآن کریم بر اساس رسم الخط ولهجه عربی تألیف: محمد رضا شفیعی مومن ۳- آموزش پیش نیاز علم تجوید در قرائت قرآن کریم تألیف: محمد صادق جعفری ۴- قاعده ی بغدادی

اسامی حروف عربی

از آنجائیکه قرآن به زبان عربی نازل شده برای تلاوت آن باید تلفظ صحیح حروف عربی را بیاموزیم.

در صورتی که این حروف دارای علامت و صدایی نباشند قابل تلفظ نیستند ولی هر حرف دارای اسمی است که به کمک آن خوانده می شود.

اسامی حروف	شکل حروف
طاء	ط
ظاء	ظ
عین	ع
غین	غ
فاء	ف
قاف	ق
کاف	ک
لام	ل
میم	م
نون	ن
واو	و
هاء	ه
همزه	ء
یاء	ی

اسامی حروف	شکل حروف
الف	ا
باء	ب
تاء	ت
ثاء	ث
جیم	ج
حاء	ح
خاء	خ
دال	د
ذال	ذ
راء	ر
زاء	ز
سین	س
شین	ش
صاد	ص
ضاد	ض

✿ در درسهای بعد می آموزیم که هر کدام از حروف عربی چگونه با کمک حرکتها و علامت ها تلفظ می شوند.*

تمرین ها

مرحله ی اول: حروف عربی را روی تابلو نوشته و با تلفظ هر حرف، از قرآن آموزان بخواهید که آن را تکرار کنند. (این کار را چند بار انجام دهید).

مرحله ی دوم: با تلفظ چند حرف به صورت پیوسته، از قرآن آموزان بخواهید که آنها را به صورت پیوسته و در یک نفس بخوانند.

* قابل توجه مریبان محترم: یکی از کاربردهای دانستن اسامی حروف عربی، تلفظ صحیح حروف مقطعه است که در ابتدای ۲۹ سوره از ۱۱۴ سوره ی قرآن آمده است. باید توجه کنیم که حروف (ح- ر- ط- ه- ی) که در آخر اسمشان (ء) وجود دارد در حروف مقطعه، همزه ی آنها خوانده نمی شود.

صدای کوتاه فتحه (ـَ)

فتحه (ـَ) یعنی باز نمودن دهان به صورت افقی یا عمودی. حرکت فتحه جزء صداهای کوتاه و نصف الف است لذا صدای حروف فتحه دار کشیده نمی شود.

نکته ی ۱ هر گاه فتحه (ـَ) روی هشت حرف (خ - ص - ض - غ - ط - ق - ظ - ر) قرار گیرد، دهان به صورت عمودی باز شده و حرف درشت ادا می شود. و در بیست حرف باقی مانده، دهان به صورت افقی باز شده و حروف نازک ادا می شوند.

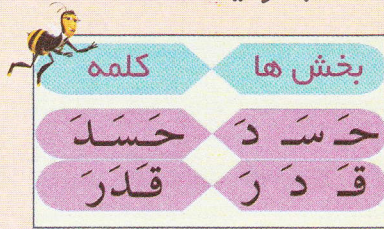

مرحله ی اول: با توجه به حرکت کوتاه فتحه (ـَ)، حروف عربی زیر را چند بار بخوانید. (کلماتی که با رنگ دیگری مشخص شده اند را درشت تلفظ کنید).

أ	ب	ت	ث	ج	ح	خ	د
ذ	ر	ز	س	ش	ص	ض	ط
ظ	ع	غ	ف	ق	ك	ل	م

ن وَ ه هَ ءَ * ی

مرحله ی دوم: کلمه های قرآنی زیر را مانند مثال ابتدا بخش خوانی و سپس به صورت کلمه بخوانید.

بخش ها	کلمه
حَسَدَ دَ	حَسَدَ
قَدَرَ رَ	قَدَرَ

«فَعَلَ وَجَدَ وَوَلَدَ عَبَسَ»

«مَعَ كَسَبَ وَعَدَّ جَمَعَ»

«جَعَلَ ضَرَبَ أَمَرَ ذَهَبَ»

«نَصَرَ ظَلَمَ نَزَلَ هَلَكَ»

«ظَلَمَكَ فَجَعَلَ وَوَجَدَكَ وَيَذَرُكَ»

«أَجَلَ كَذَبَ خَلَقَ وَقَبَّ»

مرحله ی سوم: تلاش کنید هر دسته از کلمات تمرین قبل را به صورت پیوسته و در یک نفس قرائت نمایید.

* تلفظ (ا-ء) مثل هم است ولی از آنجایی که هر دو شکل در رسم الخط قرآن آمده آنها را ذکر کردیم و ترتیب

آنها، بر اساس قاعده ی بغدادی است. مانند: ءَأَلَدُ

A large rectangular area with a light pink background, containing 20 horizontal dotted lines for writing. The lines are evenly spaced and extend across most of the width of the page.

صدای کوتاه کسره (ـِ)

کسره (ـِ) یعنی شکستن حرف یا پایین آمدن فک. حرکت کسره جزء صداهای کوتاه و نصف یاء است لذا هنگام خواندن حرفی که کسره دارد باید توجه کنیم که صدای کسره (ـِ) را بیش از حد نکشیم تا به یاء تبدیل نشود.

نکته ی ۱ اگر هفت حرف (خ - ص - ض - غ - ط - ق - ظ) کسره بگیرند از پُری آنها کاسته می شود و خیلی درشت تلفظ نمی شوند.

نکته ی ۲ برای مطمئن شدن از تلفظ صحیح کسره، آنرا دو برابر می کشیم اگر به یاء تبدیل شد کسره را درست تلفظ کرده ایم.

تمرین ها

مرحله ی اول: با توجه به حرکت کوتاه کسره (ـِ) حروف زیر را چند بار با لهجه ی قرآنی بخوانید.

د	خ	ح	ج	ث	ت	ب	ا
ط	ض	ص	ش	س	ز	ر	ذ
م	ل	ك	ق	ف	غ	ع	ظ

ن و ه ه ء ی

مرحله ی دوم: کلمات زیر را مانند مثال ابتدا بخش خوانی و سپس به صورت کلمه کلمه بخوانید.

بخش ها	کلمه
ا ب ل	ا ب ل
ا ذ	ا ذ

«عَفَلَ أَذِنَ عَلَفَ شَرِبَ»

«مَلِكٌ سَمِعَ فَعَلَ وَزَرَ»

«ذَبَحَ فَتَنَ فَتَكَ وَوَرِثَ»

«كَتَفَ نَهَشَ حَذَرَ كَنَسَ»

«وَمَقَّ فَرِحَ وَرَمَ شَهَدَ بَوَرَقَ»

مرحله ی سوم: با تمرین کافی تلاش کنید که هر دسته از کلمات تمرین قبل را به صورت پیوسته و در یک نفس قرائت نمایید.

عَفَلَ أَذِنَ عَلَفَ شَرِبَ
مَلِكٌ سَمِعَ فَعَلَ وَزَرَ
ذَبَحَ فَتَنَ فَتَكَ وَوَرِثَ
كَتَفَ نَهَشَ حَذَرَ كَنَسَ
وَمَقَّ فَرِحَ وَرَمَ شَهَدَ بَوَرَقَ

صدای کوتاه ضمه (ـ)

ضمه (ـ)، یعنی جمع شدن لبها به صورت کامل، به گونه ای که به حالت غنچه در آیند.

حرکت ضمه جزء صداهاى کوتاه و نصف واو است لذا هنگام تلفظ حرفی که ضمه دارد باید توجه کنیم که صدای ضمه را بیش از حد نکشیم در غیر این صورت به واو تبدیل می شود.

نکته ۱ توجه داشته باشیم که موقع تلفظ ضمه، حتماً لبها جمع شوند در غیر این صورت فقط نیت کرده ایم ضمه را تلفظ کنیم اما تلفظ واقعی ضمه صورت نگرفته است.

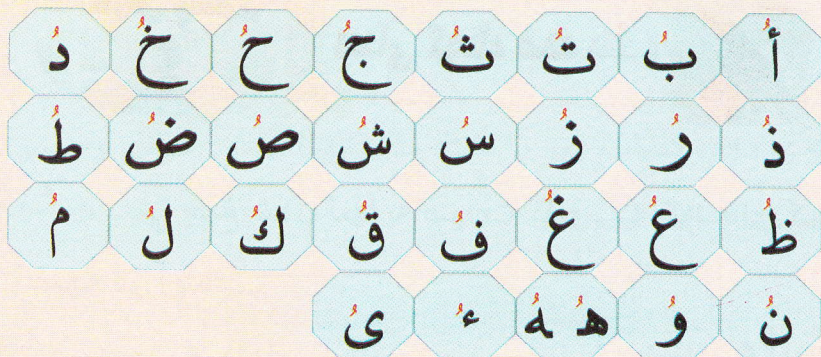
نکته ۲ صدای «او» در زبان فارسی را اگر بدون کشش تلفظ کنیم، صدای ضمه ی عربی تولید می گردد.

نکته ۳ برای پی بردن به صحت تلفظ ضمه (ـ)، آن را مقداری می کشیم؛ اگر به «او» تبدیل شد ضمه را درست تلفظ کرده ایم.

تمرین ها

مرحله ی اول: با توجه به حرکت کوتاه ضمه (ـ) حروف زیر را چند بار با لهجه ی قرآنی بخوانید.

مرحله ی دوم: کلمات زیر را مانند مثال ابتدا بخش خوانی و سپس به صورت کلمه کلمه بخوانید.

بخش ها	کلمه
ص ح ف	ص ح ف
ه م	ه م

« زَبْرٌ كَتَبَ عَنْقَكَ كَتَبٌ »

« رُسُلٌ أَدْنُ نَذْرٌ حُلْمٌ »

« سَبَلٌ سَرٌّ ثَمْرٌ »

« أَفْقٌ حُمْرٌ نَزْلٌ عُمْرٌ »

مرحله ی سوم: هر دسته از کلمات تمرین قبل را به صورت پیوسته و در یک نفس قرائت نمایید.

ترکیب حرکات کوتاه (—)

درس پنجم

۵

یکی از قسمت‌های مهم در روخوانی قرآن، تلفظ صحیح حرکات مختلف در حالت ترکیب است چون غالب کلمات قرآنی از حرکات مختلف تشکیل شده است لذا با تلفظ صحیح آنها، قرآن آموز بر قرائت قرآن بیشتر مسلط می‌گردد.

چند نکته در مورد تلفظ صحیح ترکیب حرکات:

نکته ی ۱ رعایت همان نکاتی که در قسمت آموزش فتحه و کسره و ضمه تذکر داده شد. (فتحه مطابق با جنس حرف تلفظ شود یعنی فتحه ی حروفی که درشت تلفظ می‌شوند درشت تلفظ شود و شکل دهان عمودی گردد و فتحه حروفی که نازک تلفظ می‌شوند نازک تلفظ شود و شکل دهان افقی گردد).

نکته ی ۲ هر حرفی را با حرکتش به صورت کامل تلفظ کنیم و این کار را آن قدر تکرار می‌نماییم تا این که تلفظ کامل حروف و حرکات به روانی صورت گیرد و باعث توقف در قرائت ما نشود.

مرحله ی اول: با توجه به حرکات (-) حروف زیر را چند بار با لهجه ی قرآنی تلفظ نمائید.

ا ا ا	ب ب ب	ت ت ت	ث ث ث
ج ج ج	ح ح ح	خ خ خ	د د د
ذ ذ ذ	ر ر ر	ز ز ز	س س س
ش ش ش	ص ص ص	ض ض ض	ط ط ط
ظ ظ ظ	ع ع ع	غ غ غ	ف ف ف
ق ق ق	ك ك ك	ل ل ل	م م م
ن ن ن	و و و	ه ه ه	ء ء ء
ی ی ی			

نکته ی مهم حروف پیر و نازک هنگامی که در کنار هم دیگر قرار می گیرند نباید از هم دیگر متأثر شوند.

مرحله ی دوم: کلمه های قرآنی زیر را مانند مثال ابتدا بخش خوانی و سپس به صورت کلمه کلمه بخوانید.

بخش ها	کلمه
خُلِقَ	خَلِقَ
قُتِلَ	قَتَلَ

«أُذِنَ أَذِنَ بَرَقَ جُمِعَ»

«هُدِيَ خَشِيَ بَيَّلَ قُرِيَ»

«فُفِحَ مَعِيَ نَطِيعَ يَيْسَ»

«عَلِمَ نَقَرَ أَحَدُ نَبَا»

«أُفِكَ كَبَّرَ بَغِيَ نُرِيَ»

«فُدِرَ يَلِجُ نَزُرُ نَذُرُ»

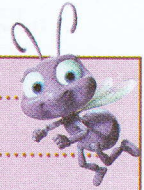
«وَفُيِحَتِ قَبَلَكَ لُنَيْدَ جُمِعَةَ»

«سَخِطَ كُبِتَ مَطَرُ زُبُرُ»

«أَفَأَمِنَ وَرَجَلَكَ بِيَدِنِكَ»

«فَطِيعَ نُرِيكَ فَبَصُرَكَ ءَأَلِدُ»

مرحله ی سوم: با تمرین کافی تلاش کنید که هر دسته از کلمات
تمرین قبل را به صورت پیوسته و در یک نفس تلاوت نمایید.

A large rectangular area with a light purple background, containing ten horizontal dotted lines for handwriting practice.

صداهاى کشیده (ا، ی، و)

اگر صداهاى کوتاه () را دو برابر کنیم به صداهاى کشیده ،
ی، و تبدیل می شوند به عبارت دیگر:

فتحه ی کشیده نامیده می شود	اَ = مقدارى کشش + اَ	قاعده ی ۱
کسره ی کشیده نامیده می شود	اِ = مقدارى کشش + اِ	
ضمه ی کشیده نامیده می شود	اُ = مقدارى کشش + اُ	

نکته ی ۱ به (ا، ی، و) حروف مدی هم گفته می شود.

نکته ی ۲ وقتی که صدای کشیده ای آخر کلمه می آید باید هنگام

تلفظ مواظب باشیم که آن کلمه به همزه یا هاء تمام نشود. مثال:

تمرین ها

مرحله ی اول: حروف عربی را با صدای کشیده (حروف مدی) بخوانید و مواظب باشید که آخر آنها به همزه (ء) یا هاء تمام نشود.

ءَا إِي أُو	بَا بِي بُو	تَا تِي تُو	ثَا ثِي ثُو
جَا جِي جُو	حَا حِي حُو	خَا خِي خُو	دَا دِي دُو
ذَا ذِي ذُو	رَا رِي رُو	زَا زِي زُو	سَا سِي سُو
شَا شِي شُو	صَا صِي صُو	ضَا ضِي ضُو	طَا طِي طُو
ظَا ظِي ظُو	عَا عِي عُو	غَا غِي غُو	فَا فِي فُو
قَا قِي قُو	كَا كِي كُو	لَا لِي لُو	مَا مِي مُو
نَا نِي نُو	وَا وِي وُو	هَا هِي هُو	يَا يِي يُو

قاعده ی ۲ هر گاه صدای کشیده ی (اَ) بعد از یکی از حروف (خ - ص - ض - غ - ط - ق - ظ - ر) قرار گیرد صدای آن درشت و پر حجم شبیه (آ) فارسی می شود در غیر این صورت نازک تلفظ می شود و باید توجه داشته باشیم حروفی که بعد از صدای کشیده می آیند از صدای کشیده در درشتی و نازکی تأثیر نگیرند.

مثال: حرف لام در « قَالٌ » نازک تلفظ می شود. حرف راء در « نَارٌ » پر تلفظ می شود.

مرحله ی دوم: هر کدام از کلمات قرآنی دسته ی اول و دسته ی دوم را با رعایت نازکی و درشتی صدای کشیده ی (اَ)، قرائت نمایید.

إِذَا هُدَايَ كَانَ طَعَامٌ أَبَايَلَّ نَارٌ سَاعَةٌ وَحَالٌ

دسته ی اول

ءَادَمَ غَلَامٌ

دسته ی دوم خَافَ كَصَاحِبِ ضَاقَ غَافِرٍ طَالَ قَالَ ظَالِمٌ رَانَ

* توجه: صدای کشیده ی (ـا) در کلمات دسته ی اول نازک و کم حجم و در دسته ی دوم درشت و پر حجم شبیه (آ) فارسی تلفظ می شود.

مرحله ی سوم: کلمات زیر را چند بار با دقت بخوانید.

ءَانَ	اَيْنَ	اُونُ	بَانَ	بَيْتَ	بُونُ	تَانَ	تَيْتَ	تُونُ	ثَانَ	ثَيْتَ	ثُونُ
جَانَ	جَيْتَ	جُونُ	حَانَ	حَيْتَ	حُونُ	خَانَ	خَيْتَ	خُونُ	دَانَ	دَيْتَ	دُونُ
ذَانَ	ذَيْتَ	ذُونُ	رَانَ	رَيْتَ	رُونُ	زَانَ	زَيْتَ	زُونُ	سَانَ	سَيْتَ	سُونُ
شَانَ	شَيْتَ	شُونُ	صَانَ	صَيْتَ	صُونُ	ضَانَ	ضَيْتَ	ضُونُ	طَانَ	طَيْتَ	طُونُ
ظَانَ	ظَيْتَ	ظُونُ	عَانَ	عَيْتَ	عُونُ	غَانَ	غَيْتَ	غُونُ	فَانَ	فَيْتَ	فُونُ
قَانَ	قَيْتَ	قُونُ	كَانَ	كَيْتَ	كُونُ	لَانَ	لَيْتَ	لُونُ	مَانَ	مَيْتَ	مُونُ
نَانَ	نَيْتَ	نُونُ	وَانَ	وَيْتَ	وُونُ	هَانَ	هَيْتَ	هُونُ	يَانَ	يَيْتَ	يُونُ

مرحله ی چهارم: هر دسته از کلمات قرآنی زیر را با تلفظ صحیح صداهای کشیده، به صورت پیوسته و در یک نفس قرائت فرمائید.

«ءَاذَانَ فِكِدُونَ اَعُوذُ صُدُورِ»

«هُدَاىَ اَالَ اَاثَارِ مُغِيْرَاتِ»

«مَقَامَ يَخَافُ تَكُوْنُ عِرِيْنَ»

«فِيْهِ جِيْدَهَا دِيْنِ سَاهُوْنَ»

«لِحَايِ عَائِنَا فِيهَا فَكِهَيْنَ»

«فَعَقَرُوهَا شَانِعَكَ ثُمُودُ يُوثِقُ»

«وَطُورِ سَبِينِ فُجُورَهَا فَقَالَ»

«يَنْغَامِرُونَ فَكِهَيْنَ أَفَلَا يَكِيدُونَ»

«شکلهای دیگر حرکات کشیده»

حرکات کشیده در قرآن کریم شکلهای دیگری هم دارند که به صورت خلاصه به آنها اشاره می‌کنیم:

* شکلهای دیگر فتحه ی کشیده علاوه بر (ـا):

ـَ = ءَ بَ تَ ثَ جَ حَ خَ ...

ـِ = ءِ بِ تِ ثِ جِ حِ خِ ...

ـُ = ءُ بُو تُو ثُو جُو حُو خُو ...

ـِ = ءِ بِي تِي ثِي جِي حِي خِي ...

ـُ = ءُ بُو تُو ثُو جُو حُو خُو ...

نکته ی ۳ فتحه ی کشیده به هر یک از اشکال بالا که باشد در تلفظ با

یکدیگر فرق نمی‌کنند فقط باید به حرف قبل از آن دقت نمود.

* شکل دیگر کسره ی کشیده علاوه بر (ـِ ی):

ـِ = ءِ بِي تِي ثِي جِي حِي خِي ...
تلفظ (ـِ ی) و (ـِ ی) مثل هم است.

* شکل دیگر ضمه ی کشیده علاوه بر (ـُ و):

ـُ = ءُ بُو تُو ثُو جُو حُو خُو ...
تلفظ (ـُ و) و (ـُ و) مثل هم است.

مرحله ی پنجم: کلمات قرآنی زیر را قرائت نمائید.

إِلَٰهَ تِلْكَ صِرَاطَ عَسِيدُونَ صَلَوَةٌ يَرَىٰ سَجَىٰ قَلَىٰ فَهَدَىٰ عَلَىٰ أَتْنَكَ
فَأَرْنَهُ يَمْوَسِي بِهِ هَذِهِ عَمَلِهِ وَكُنِيَهُ لَهُ
يَسْرَهُ فَجَعَلَهُ خِتْمَهُ وَمَزَاجَهُ دَاوُدُ خَلَقَهُ

مرحله ی ششم: کلمه های قرآنی زیر را با دقت تلاوت نمائید.

ءَايَاتِ ءَايَاتِهِ خَلِيدُونَ خَلِيدِينَ فَاوَىٰ فَوْقَهُ فَوْقَهُمْ وَمَنُوءَ
وَصَحْبِهِ مَوْزِينَهُ يَدَاوُدُ وَرَىٰ ضَمَّهَا
نَلَّهَا بِسَمِيهِ أَتْنَا أَنَّهَا

* در درس آینده می آموزیم حروفی که هیچ کدام از حرکات کوتاه و کشیده را ندارند چگونه خوانده می شوند.

A large rectangular writing area with a light purple background. It contains 20 horizontal rows, each consisting of a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line, designed for handwriting practice.

علامت سکون (◌ْ)

* به حرفی که حرکت کوتاه و کشیده نداشته باشد حرف ساکن می گویند.

* حرف ساکن به کمک حرف حرکتدار قبلش خوانده می شود.

مرحله ی اول: حروف ساکن زیر را با کمک حرف حرکتدار قبلش چند مرتبه بخوانید.

أَدْ	أَحْ	أَجْ	أَثْ	أَتْ	أَبْ	أَدْ
أَظْ	أَرْ	أَزْ	أَسْ	أَشْ	أَصْ	أَطْ
أَمْ	أَلْ	أَكْ	أَقْ	أَفْ	أَغْ	أَعْ
أَنْ	أَوْ	أَهْ	أَيْ			

توجه: به تلفظ (أَوْ) و (أَيْ) دقت نمائید سعی کنید که با لهجه ی فارسی خوانده نشوند و به نرمی تلفظ کنید.

مرحله ی دوم: (ـَو) و (ـِی) را در کلمات زیر را به نرمی تلفظ نمائید و مواظب باشید که آخر کلمات به همزه (ء) یا هاء تمام نشود.

أَوْنَ أَيْنَ	بَوْنَ بَيْنَ	تَوْنَ تَيْنَ	ثَوْنَ ثَيْنَ
جَوْنَ جَيْنَ	حَوْنَ حَيْنَ	خَوْنَ خَيْنَ	دَوْنَ دَيْنَ
ذَوْنَ ذَيْنَ	رَوْنَ رَيْنَ	زَوْنَ زَيْنَ	سَوْنَ سَيْنَ
شَوْنَ شَيْنَ	صَوْنَ صَيْنَ	ضَوْنَ ضَيْنَ	طَوْنَ طَيْنَ
ظَوْنَ ظَيْنَ	عَوْنَ عَيْنَ	غَوْنَ غَيْنَ	فَوْنَ فَيْنَ
قَوْنَ قَيْنَ	كَوْنَ كَيْنَ	لَوْنَ لَيْنَ	مَوْنَ مَيْنَ
نَوْنَ نَيْنَ	وَوْنَ وَيْنَ	هَوْنَ هَيْنَ	يَوْنَ يَيْنَ

* توجه: باید مواظب باشیم که (ـَو) و (ـِی) شبیه (ـُـ و) و (ـِی) تلفظ نشوند.

مرحله ی سوم: کلمات زیر را به دقت تمرین نمائید.

ءَأَبُو	تَوَثِي	جِي حَا	خُوْدُو
ذِي رِي	زَا سُو	شَو صِي	ضِي طَا ظُو
عَو غِي	فِي قَا كُو	لَو مِي	نِي وَا
هُو هِي يِي			

مرحله ی چهارم: کلمه های قرآنی زیر را مانند مثال ابتدا بخش خوانی و سپس به صورت کلمه بخوانید.

بخش ها	کلمه
نَعْبُدُ	نَعْبُدُ
يَوْمِ	يَوْمِ

«أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ قُلْ لَمْ يَكِدْ» «يُولَدُ يُوسُوسُ أَعْبُدُ يَسْتَوْفُونَ»

«لِأَنَّ فِيهِمْ آرَاءَ وَيَمْنَعُونَ أَعْطَيْتَكَ»

«يَدْخُلُونَ بِحَمْدِ أَعْنَى سَيَّصَلْنَ»

«كِدَهُمْ أَفْغَالَهَا أَخْبَارَهَا أَوْحَى»

«فَأَثَرْنَ مَطْلَعِ فَوْسَطْنَ فَلَا نَقَهَرَ»

«فَلْيَدْعُ نَشْرَحَ أَمْهَلَهُمْ لِيَسْتَيِّنَ» «تَأْكُلُونَ تَوَثَّرُونَ فَأَيْنَا»

مرحله ی پنجم: با تمرین کافی سعی کنید هر دسته از کلمات تمرین قبل را به صورت پیوسته و در یک نفس قرائت نمائید.

مرحله ی ششم: هر دسته از کلمات زیر را به صورت پیوسته و با دقت بخوانید.

«أَنْتُمْ أَيْنَكُمْ إِيْنَكُمْ أَوْنَكُمْ أُونَكُمْ» «بَانَكُمْ بَيْنَكُمْ بَيْنَكُمْ بُونَكُمْ بُونَكُمْ»

جَانِكُمْ جَيْنِكُمْ جُونِكُمْ جُونِكُمْ دَانِكُمْ دَيْنِكُمْ دُونِكُمْ دُونِكُمْ

سَانِكُمْ سَيْنِكُمْ سُونِكُمْ سُونِكُمْ صَانِكُمْ صَيْنِكُمْ صُونِكُمْ صُونِكُمْ

عَانِكُمْ عَيْنِكُمْ عُونِكُمْ عُونِكُمْ مَانِكُمْ مَيْنِكُمْ مُونِكُمْ مُونِكُمْ

* يَانِكُمْ يَيْنِكُمْ يُونِكُمْ يُونِكُمْ

A large rectangular area with a light purple background, containing ten horizontal rows of dotted lines for handwriting practice.

* گاهی در بعضی از رسم الخط های قرآنی در برخی موارد، علامت سکون ۰ نوشته نمی شود و حرف

ساکن هیچ علامتی ندارد مانند: « أَنْتُمْ مَنْ يَعْمَلْ وَهُمْ بِكُدْ وَكُمْ » طریقه ی خواندن چنین حروفی

در کتاب تجوید (۳) آمده است لذا از ذکر آن در اینجا خودداری می کنیم.

علامت تشدید (ـ)

در درسهای گذشته صداها و علامت سکون را فرا گرفتیم، مطالب این درس هم مربوط به درسهای گذشته می باشد.

هرگاه دو حرف شبیه به هم (اولی ساکن و دومی صدا دار) کنار هم قرار گیرند، حرف ساکن را نمی نویسند و روی حرف صدا دار علامت تشدید (ـ) می گذارند که این علامت به جای حرف ساکن مخفی است.

نکته ی ۱ حروف دارای تشدید را مشدد گویند.

نکته ی ۲ حروف مشدد محکم و با شدت تلفظ می شوند.

نکته ی ۳ حروف مشدد به کمک حرف ما قبل خود خوانده می شوند.

نمزمین ها

مرحله ی اول: حروف مشدد زیر را با کمک « ا » قبل از آنها محکم بخوانید.

أَبَّ	أَتَّ	أَثَّ	أَجَّ	أَحَّ	أَحَّ	أَدَّ	أَدَّ
أَرَّ	أَزَّ	أَسَّ	أَشَّ	أَصَّ	أَصَّ	أَطَّ	أَطَّ
أَعَّ	أَغَّ	أَفَّ	أَقَّ	أَكَّ	أَلَّ	أَمَّ	أَنَّ
أَوَّ	أَهَّ	أَيَّ					

نکته ی مهم: توجه داشته باشید، وقتی دو حرف « م » « ن » مشدد باشند باید کمی آنها را بکشیم در این حالت، مقداری از صدای میم و نون وارد بینی می شود.

مرحله ی دوم: کلمات زیر را با دقت بخوانید:

اِمِّيْ	اِنِّيْ	بِمِيْ	بِنِّيْ	تِمِّيْ	تِنِّيْ	سِمِّيْ	سِنِّيْ
جِمِّيْ	جِنِّيْ	حِمِّيْ	حِنِّيْ	خِمِّيْ	خِنِّيْ	دِمِّيْ	دِنِّيْ
ذِمِّيْ	ذِنِّيْ	رِمِّيْ	رِنِّيْ	زِمِّيْ	زِنِّيْ	سِمِّيْ	سِنِّيْ
شِمِّيْ	شِنِّيْ	صِمِّيْ	صِنِّيْ	ضِمِّيْ	ضِنِّيْ	طِمِّيْ	طِنِّيْ
ظِمِّيْ	ظِنِّيْ	عِمِّيْ	عِنِّيْ	غِمِّيْ	غِنِّيْ	فِمِّيْ	فِنِّيْ
قِمِّيْ	قِنِّيْ	كِمِّيْ	كِنِّيْ	لِمِّيْ	لِنِّيْ	مِمِّيْ	مِنِّيْ
نِمِّيْ	نِنِّيْ	وِمِّيْ	وِنِّيْ	هِمِّيْ	هِنِّيْ	يِمِّيْ	يِنِّيْ

مرحله ی سوم: کلمات زیر را بخوانید:

اَنَّ	يَنَّ	تُونَّ	ثَانَّ	جِيَنَّ	حُونَّ	خَانَّ	دِيَنَّ
ذُونَّ	رَانَّ	زِيَنَّ	سُونَّ	شَانَّ	صِيَنَّ	صُونَّ	طَانَّ
ظِيَنَّ	عُونَّ	غَانَّ	فِيَنَّ	قُونَّ	كَانَّ	لِيَنَّ	مُونَّ
نَانَّ	وِيَنَّ	هُونَّ	يُونَّ				

نکته ی مهم: باید مواظب باشیم که صدای بقیه ی حروف عربی (غیر از میم و نون)، موقعی که مشدد هستند وارد بینی نشود به خصوص حروف «ل-و-ی» باید دقت کرد که صدای این حروف وارد بینی نشود.

مرحله ی چهارم: هر کدام از کلمات زیر را با دقت بخوانید.

أَلَا أَوْ أَيْآَا	بَلَا بَوَا بِيَا	تَلَا تَوَا تِيَا	ثَلَا ثَوَا ثِيَا
جَلَا جَوَا جِيَا	حَلَا حَوَا حِيَا	خَلَا خَوَا خِيَا	دَلَا دَوَا دِيَا
رَلَا رَوَا رِيَا	زَلَا زَوَا زِيَا	سَلَا سَوَا سِيَا	ذَلَا ذَوَا ذِيَا
صَلَا صَوَا صِيَا	ضَلَا ضَوَا ضِيَا	طَلَا طَوَا طِيَا	ظَلَا ظَوَا ظِيَا
عَلَا عَوَا عِيَا	غَلَا غَوَا غِيَا	فَلَا فَوَا فِيَا	قَلَا قَوَا قِيَا
كَلَا كَوَا كِيَا	لَلَا لَوَا لِيَا	مَلَا مَوَا مِيَا	نَلَا نَوَا نِيَا
وَلَا وَوَا وِيَا	هَلَا هَوَا هِيَا	يَلَا يَوَا يِيَا	

مرحله ی پنجم: کلمات قرآنی زیر را قرائت نمائید.

«إِنَّهُ تَبَتَّ حَمَالَةً يُكَذِّبُ»

«إِيَّاكَ شَرٌّ فَسِيحَ رَبِّكَ»

«خَفَّتْ فَأُمُّهُ حَتَّى كَلَّا»

«يَدْعُ يَحْضُ تَطْلُعُ وَحَصِلَ»

«تُحَدِّثُ جَنَّتُ فَرَّقَ إِلَّا»

«نَمَّ لَرَوَّتْ لَتُسَلَّنَ يُحِبُّ»

«جَهَنَّمَ يَكْذِبُكَ عَلَّمَ رَبِّ»

«وَدَعَكَ عَمَّا كُنَّا نَبُغُ»

«وَنَسِيكَ فَنَسِيْرُهُ» لَتَرَكَبَنَّ عَلِيْنَ»

«نَصَدَىٰ وَنَجَّيْنَاهَا بِذِكْرِ سَيِّدِكُرُ»

مرحله ی ششم: هر دسته از کلمات قرآنی تمرین قبل را در یک نفس قرائت نماید.

مرحله ی هفتم: کلمات زیر را با دقت بخوانید.

«يَشْقُوْهُ يَطُوْفُ بَيْتًا زَيْتًا دُرِّيَّةً فَصَلِّ فَصَلِّ يَسْمَعُوْنَ رِيُوْنَ
اُمِّيُوْنَ يَصْعَدُ يَصْدَعُوْنَ فَقَدَرُ قُدِرَ قُدْرًا يُقَدِّرُ وَقَدَّرَ فَقَدَّرَهُ
فَقَدَرْنَا تُرِيْبِيْ لِنَصَدَقَنَّ وَلَاضِلَّنَّهُمْ وَلَاْمُنِّيْنَهُمْ وَلَاْمُرَّتَهُمْ تُرِيْبِيْنَ
فَلْيُغَيِّرُنَّ»

A large rectangular area with a light purple background, containing 20 horizontal dotted lines for handwriting practice. The lines are evenly spaced and extend across most of the width of the page.

قال رسول الله ﷺ
خير كرم من تعلم القرآن وعلمه

امور قرآنی

کتابخانه های اهل سنت جنوب ایران